

ка в чистому вигляді може здійснюватись, коли її результати досягаються прямим стимулюванням народжуваності, імміграції або еміграції, плануванням сім'ї тощо. В такому випадку викристалізовується конкретна мета - досягнення суспільством певних кількісних параметрів його розвитку. Якщо ж суспільство намагається досягти певного рівня якісного розвитку народонаселення, то одними тільки заходами суто демографічного змісту домогтися цього навряд чи вдасться. Тому, в більшості випадків здійснюється комплексна соціальна політика, в якій системно поєднуються заходи власне демографічного, економічного, юридичного, морального та іншого плану. Саме таке поєднання у разі неможливості безпосереднього впливу на демографічну поведінку громадян гарантує підтримання на досягнутому рівні якісних особливостей людського потенціалу.

У зв'язку з цим в Україні як на державному, так і регіональному рівнях актуалізується така демополітика, основні складники якої опираються на використання соціально-економічних та мотиваційних механізмів регулювання людської діяльності, додатково підкріплених відповідною юридичною основою. В країні затверджено ряд державних програм, зокрема

з охорони материнства і дитинства, планування сім'ї, прийнято законодавчі акти, що стосуються демографічного характеру і які мають загальногуманістичне спрямування.

1. Народонаселение. Энциклопедический словарь. – М., 1994. – С. 251.
2. Демографический энциклопедический словарь. – М., 1985. – С. 118.
3. Стещенко В., Піскунов В. До питання про концепцію національної демополітики // Демографічні дослідження. Вип. 18. – К., 1996. – С. 5.
4. Демографический энциклопедический словарь. – М., 1985. – С. 115.
5. Цапок С., Ноджак Л. Народонаселення – головна передумова становлення трудового потенціалу суспільства // Регіональна економіка. – 2002. – № 2. – С. 35.
6. Прибитков І. М. Основи демографії. – К., 1995. – С. 5.
7. Злупко С. М., Раденький Й. І. Людський потенціал, зайнятість і соціальний захист населення в Україні. – Львів, 2001. – С. 56-57.
8. Стещенко В., Рудницький О., Хомра О., Стефановський А. Демографічні перспективи України до 2026 року. – К., 1999. – С. 9.

Certainly role of demographic development in forming of human potential of nation and regions, progress of population trends, basic moments of policy of population.

УДК 338.48

Гуменюк В. В. Угрин М. В.

РЕКРЕАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК МУНІЦИПАЛЬНИЙ ВАЖІЛЬ ОПТИМІЗАЦІЇ РИНКУ ПРАЦІ

Розглянуто питання розвитку рекреаційно-курортної діяльності у взаємозв'язку з структурними зрушеннями на ринку праці, проблемами фінансового забезпечення зайнятості населення, підготовки галузевих кадрів.

Ключові слова: рекреаційна діяльність, ринок праці, зайнятість населення, економічна активність, туризм, курортне господарство, муніципальний менеджмент.

І. Вступ. Негативні впливи світової фінансової кризи для України є відчутними не тільки у фінансово-кредитній системі, але й торкаються реального сектора економіки, призводять до деструктивних змін на ринку праці. З урахуванням факту ослаблення політичною нестабільністю, проблемами щодо курсу гривні на

валютному ринку, високими темпами інфляції та іншими внутрішніми проблемами національної економіки, відбувається зниження реальних доходів населення, зростання безробіття, трудової міграції у країні з вищим рівнем імунітету до глобальних фінансових катаклізмів та внутрішньополітичних негараздів. У подібній ситуації тим важелем, використання якого дозволяло оздоровити всю національну економіку, в різних країнах нерідко ставав туризм.

За даними Всесвітньої туристичної організації (ВТО), в галузі туризму використовується приблизно 7% світового капіталу, зосереджено 1 і % світових споживчих витрат, зайнято понад 10% світових трудових ресурсів. У 2008 році у світі було зареєстровано 776 мільйонів приїжджених туристів, а надходження від міжнародного туризму досягло 572 мільярда доларів

(без обліку надходжень від міжнародного транспорту). Світовий експорт товарів і послуг на 13%, а в країнах ЄС – на 14% формується завдяки туризму. Частка надходжень від туристичної діяльності до сукупного ВВП країн ЄС становить 8%, що забезпечує близько 11% їх економічного зростання. Крім того, позитивна роль туризму виявляється у забезпеченні зайнятості населення – у країнах ЄС кількість працівників туристичної індустрії становить 12% від загальної кількості зайнятих. Зайнятість населення в рекреаційно-туристичному комплексі України (без сезонних працівників) складає близько 1% економічно активного населення (170 тис. чол.), тоді як середньоєвропейський показник становить 6-8% [1, 2, 3].

В умовах ринкових трансформацій у світовій економіці відбуваються процеси перерозподілу робочої сили, зростають міграційні потоки з менш розвинених регіонів світу в більш розвинені. Для України ця проблема є надзвичайно актуальною, адже значна частина населення не може працевлаштуватись за фахом і змушена виїжджати за кордон у пошуках тимчасового чи постійного працевлаштування. В той же час розвиток туризму і курортного господарства активізує зайнятість населення у регіональному, та національному масштабах економіки, забезпечує створення додаткових робочих місць, зокрема в таких сферах як транспорт, зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво продукції туристичного попиту, тобто виступає своєрідним каталізатором соціально-економічного розвитку.

Маючи на меті інтеграцію з ЄС та очікуючи на успішну реалізацію туристичних пропозицій на міжнародному туристичному ринку, Україна повинна досягнути не лише високого рівня фінансового забезпечення зайнятості населення в цілому та в рекреаційній сфері зокрема, а й істотного підвищення соціально-економічної ефективності туристичного бізнесу, його дегінізації.

II. Постановка завдання. Дослідженню питань функціонування ринку праці, формування та використання людського капіталу, зайнятості населення приділялась значна увага у працях О. А. Грішнової, В. Д. Лагутіна, Е. М. Лібанової, М. Д. Романюка та ін. Однак існує чимало важливих проблем, які спонукають вчених неодноразово повертатись до ґрунтовних та комплексних досліджень функціонування

ринку праці в умовах глобалізації, чинників, що впливають на фінансове забезпечення зайнятості населення, механізмів державної політики регулювання, окремих важелів підвищення ефективності ринку праці в адміністративно-територіальному та національному масштабах. На даний час спостерігається відсутність ґрунтовних досліджень науково-практичного характеру, в яких увага була б зосереджена на питаннях муніципального менеджменту забезпечення зайнятості населення в контексті сталого розвитку рекреаційно-курортного господарства України.

Україна має перспективи активізації туристичної діяльності, а це, в свою чергу, повинно супроводжуватись зростанням ділової активності та зайнятості населення. Метою даного дослідження є обґрунтування цілісної концепції підвищення рівня зайнятості населення та показників його економічної активності, що досягається в результаті забезпечення сталого розвитку рекреаційної діяльності адміністративно-територіального утворення обласного масштабу. Для досягнення поставленої мети необхідно розв'язати кілька конкретних завдань, а саме:

– розгляд питання сталого розвитку рекреаційно-курортної діяльності в контексті туристичної політики муніципалітетів, спрямованої на підвищення зайнятості населення адміністративно-територіальних утворень;

– проведення моніторингу економічної активності та зайнятості населення, з'ясування ключових чинників, що визначають структурні зрушення на ринку праці туристично привабливого регіону України – Івано-Франківщини;

– обґрунтування необхідності підготовки та перепідготовки галузевих кадрів відповідно до сучасних потреб інноваційного розвитку рекреаційного господарства Івано-Франківщини та запитів регіонального ринку праці.

III. Результати. Відповідно до Закону України «Про курорти», рекреаційна територія характеризується: 1) особливо цінними та унікальними природно-лікувальними ресурсами, які рідко зустрічаються на території України, мають обмежене поширення або невеликі запаси у родовищах та є особливо сприятливими і ефективними для використання з метою лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань; 2) загальнопоширеними природно-лікувальними ресурсами, які зустрічаються в різних регіонах України, мають значні за-

паси та придатні для використання в оздоровчих цілях [4]. Рекреаційно-курортна територія має бути належним чином облаштована; крім власне лікувального закладу, необхідне й інфраструктурне забезпечення (транспортне сполучення, заклади розміщення, харчування, зв'язок тощо). Насамперед необхідно використати уже наявну інфраструктуру рекреаційно-курортних територій, модернізувавши її.

Сталий розвиток рекреаційно-курортних територій зумовлюється наявністю рекреаційних ресурсів, їх унікальністю, оздоровчо-лікувальною якістю, стійкістю екосистем курортів України до антропогенного навантаження, техногенних впливів на природне середовище, туристичною привабливістю, інфраструктурним забезпеченням, комфортністю, соціально-побутовими умовами для рекреації. Концепція сталого розвитку в контексті функціональних особливостей курортно-рекреаційної сфери є на сьогоднішній день орієнтиром, визнаним стандартом, що регламентує вектор організації, функціонування та розвитку курортного господарства за принципами збереження й відтворення рекреаційних ресурсів як елементів національного багатства України, створення умов для забезпечення доступності та фінансової спроможності реалізації потреб кожної людини в рекреації, оздоровленні та відпочинку.

Зайнятими у сфері рекреаційної діяльності є працюючі за трудовою угодою (контрактом), в тому числі, особи, які працюють за винагороду на умовах повного або неповного робочого дня, а також виконують іншу оплачувану роботу; особи, які займаються підприємницькою діяльністю в галузі туризму; особи, які зайняті в індустрії «сільського зеленого» туризму, зайняті у сфері народних художніх промислів та збуту продукції туристам; особи, які призначені або обрані на оплачувані посади і здійснюють координаційно-управлінські функції у сфері туризму; особи, які навчаються стаціонарно за фахом, зокрема з участю різних служб сприяння зайнятості населення; особи, які тимчасово працюють на території інших держав, однак забезпечують діяльність суб'єктів господарювання туристичної галузі у сфері іноземного та зарубіжного туризму, та інші категорії зайнятих у сфері рекреації.

Варто зазначити, що у випадку оцінки зайнятості населення за статистичними даними, поданими суб'єктами господарювання, не враховуються показники зовнішньо невиявленої

зайнятості населення в галузі туризму. Проте, навіть за умови оцінювання не зовсім об'єктивного емпіричного матеріалу, що, безперечно, ускладнює формулювання правильних висновків та результатів дослідження, все ж таки видається можливим визначити ключові чинники, які впливають на офіційну зайнятість населення залежно від державної політики регулювання розвитку туризму.

Ринкові перетворення в Україні стали катализатором реформування підприємств та організацій, змін їх форм власності, видів економічної діяльності. Ці структурні процеси спричинили значне зниження рівня зайнятості та показників економічної активності населення. В адміністративно-територіальних утвореннях України зосереджений значний рекреаційно-курортний потенціал, який при ефективному використанні здатний привести не лише до розвитку туризму, а й дати поштовх для розвитку регіональних ринків праці. При ефективному державному управлінні туризм може давати відчутні результати у сфері економічної активності та зайнятості населення як для окремих регіонів, так і для держави.

Зайнятість населення та економічна активність, показники, що їх характеризують, взаємопов'язані. Поняття зайнятості населення у законодавчому трактуванні сформульоване як «діяльність громадян, що пов'язана із задоволенням особистих та суспільних потреб і, як правило, приносить їм дохід у грошовій або іншій формі» [5].

Для оцінювання економічної активності та зайнятості населення як у національному, так і в регіональному масштабі необхідна наявність достатнього інформаційного забезпечення. Однією з головних причин відсутності належного інформаційного забезпечення є, перш за все, проблеми різної галузевої та відомчої приналежності суб'єктів рекреаційного господарства, а відтак відсутністю організованого належним чином статистичного обліку туристичної діяльності, і як наслідок – показники зайнятості у сфері туризму «розчиняються» у даних з інших галузей економіки (охорона здоров'я, соціальне забезпечення, культура, готельна індустрія, транспорт та ін.).

Основу фактологічної бази цього дослідження складають головним чином офіційні матеріали Державного комітету статистики України [6, 7] та Головного управління статистики в Івано-Франківській області [8, 9]. Результати

досліджень концентруються на питаннях сталого розвитку рекреаційної діяльності, активізації економічної активності та зайнятості населення в Івано-Франківській області.

Середньорічна чисельність постійного населення Івано-Франківщини у 2007 р. становила 1381,3 тис. осіб, серед них 586,2 тис. осіб (42,4%) проживали у міських поселеннях, 795,1 тис. осіб (57,6%) – у сільській місцевості. У віковій структурі населення Івано-Франківської області 73,4% (1014,6 тис. осіб) становили особи у віці 15-70 років, з них 83,4% – у працездатному віці (жінки у віці 15-54 роки, чоловіки – 15-59 років). За даними обстеження, у 2007р. серед населення у віці 15-70 років 57,4% складала категорія економічно активного населення, решту (42,6%) – економічно неактивного населення (поза робочою силою).

В Івано-Франківській області середньорічна чисельність економічно активного населення віком 15-70 років у 2007 р., порівняно з 2006 р., збільшилась а 2,3% і становила 582,5 тис. осіб, з яких 535,7 тис. осіб або 92,0% були зайняті економічною діяльністю, а решта 46,8 тис. осіб – відповідно до методології Міжнародної організації праці (МОП), класифікувалися як безробітні. Структурні зрушення в економічній активності населення ілюструє рисі.

Чисельність економічно активного населення працездатного віку у 2007 р. порівняно з 2006 р. збільшилась на 1,6% і становила 539,0 тис. осіб або 92,5% від зазначеної категорії населення віком 15-70 років. Рівень економічної активності населення віком 15-70 років зріс на 1,3 відсоткових пункта (міського населення – на 1,0%, сільського – на 1,5%) і склав 57,4%, населення працездатного віку – відповідно на 0,7 відсоткових пункта і склав 63,7%. Із 432,1 тис. осіб економічно неактивного населення у віці 15-70 років у 2007 р. 41,1% отримували пенсію за віком, по інвалідності та на пільгових умовах, кожний четвертий (24,9%) був учнем або студентом, кожний п'ятий (20,9%) – зайнятим у домогосподарстві.

Чисельність зайнятого населення області віком 15-70 років у 2007 р. збільшилась на 13,4 тис. осіб, і становила 535,7 тис. осіб, з яких особи працездатного віку склали 492,2 тис. осіб (91,9%). Рівень зайнятості населення віком 15-70 років зріс на 1,3% і в цілому по області склав 52,8%. Зростання зайнятості спостерігалось як серед міського (на 0,7 %), так і серед сільського населення (на 1,7 %). При цьому рівень зайнятості сільського населення перевищив на 1,2 відсоткового пункта цей показник міського населення.

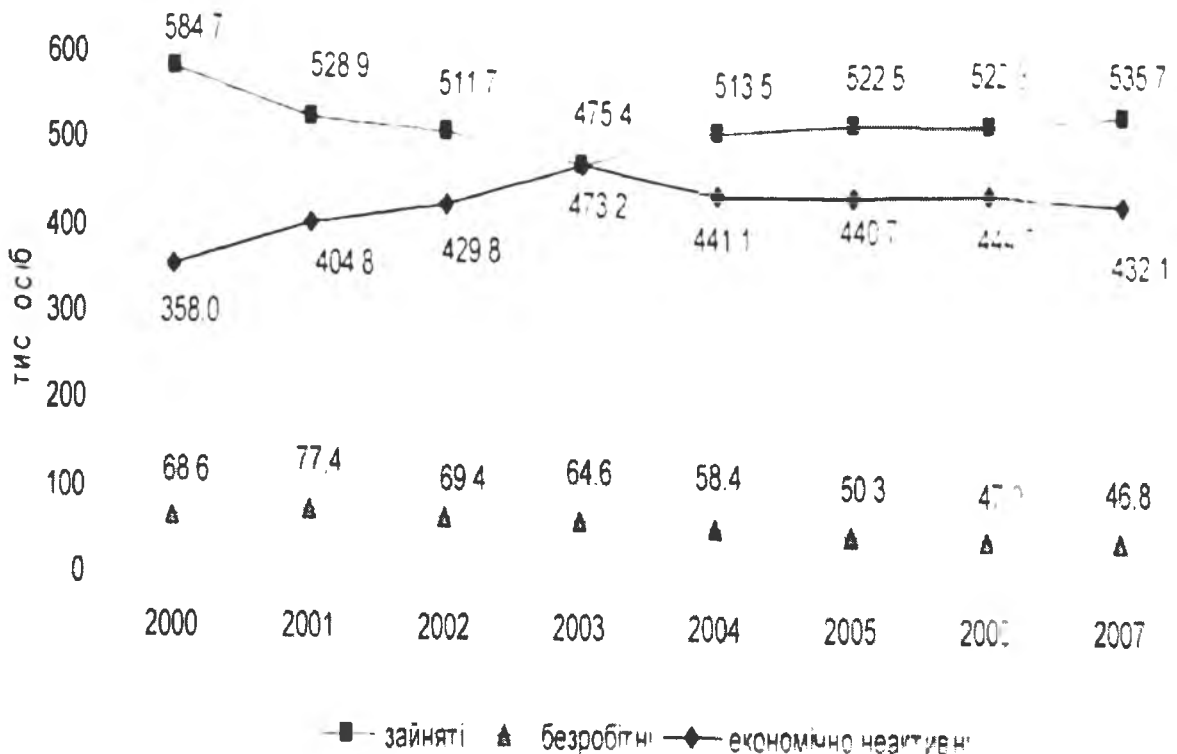

Рис. 1. Динаміка економічної активності населення Івано-Франківщини віком 15-70 років у 2000-2007 роках*

У докризовий період тенденції підвищення рівня зайнятості були характерними для представників обох статей, міських та сільських жителів, як працездатного віку, так і старших працездатного. І ак, рівень зайнятості населення працездатного віку збільшився з 57,4% у 2006 р. до 58,2% у 2007 р, а населення старше працездатного віку – з 22,6% до 25,7%, відповідно. Рівень зайнятості населення віком 15-70 років у 2006-2007 рр. у відсотках до населення відповідної демографічної групи подано на рис. 2.

раїни Івано-Франківська область у 2007 р. за рівнем зайнятості посіла передостаннє місце (52,8%) перед Тернопільською (52,7%). По Україні цей показник склав 58,7%.

Станом на 1 лютого 2009р. в Івано-Франківській області на обліку в державній службі зайнятості перебувало 31,1 тис. громадян, не зайнятих трудовою діяльністю, з них 30,5 тис, або 98,2% отримали офіційний статус безробітних. Впродовж січня 2009 р. кількість зареєстрованих безробітних зменшилась

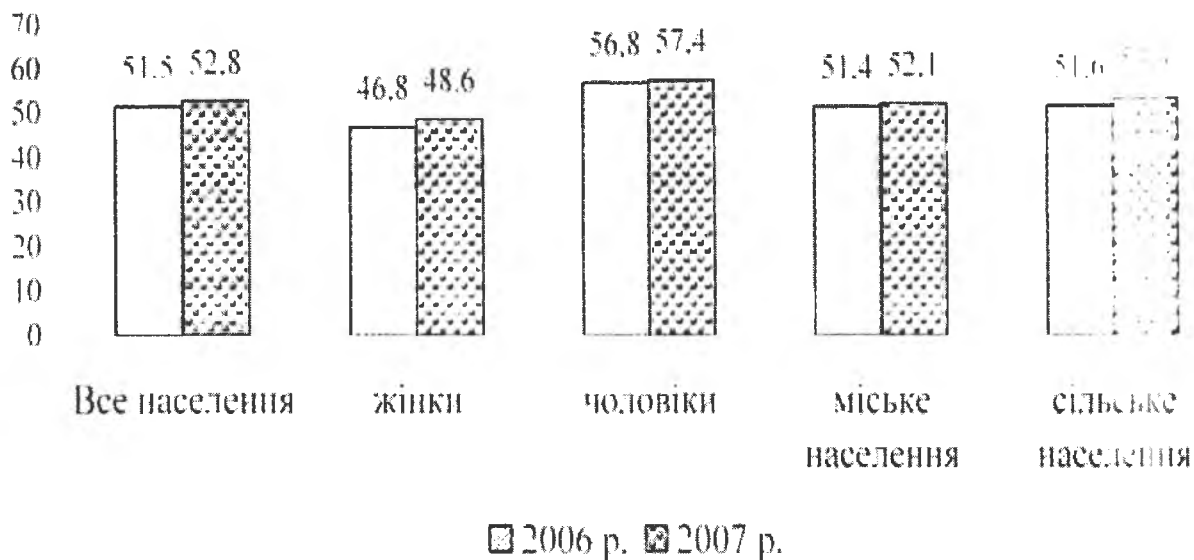

Рис. 2. Рівень зайнятості населення віком 15-70 років у 2006-2007 роках*

Зростання кількості зайнятих у 2007 р. відбувалось за рахунок збільшення кількості працюючих у секторі самостійної зайнятості (зокрема у неформальному секторі економіки) при одночасному скороченні чисельності найманих працівників. Так, порівняно з 2006 р., частка зайнятих у неформальному секторі економіки зросла на 2,2 відсоткових пункта склала 33,7%. Питома вага найманих працівників за цей період зменшилась із 57,7% до 56,2%.

У 2007 р. кожний четвертий громадянин Івано-Франківської області, зайнятий економічною діяльністю, працював у сільському господарстві, кожний шостий – у промисловості, майже кожний п'ятий у торгівлі, готельному та ресторанному господарстві, кожний десятий – в освіті. Кількість зайнятого населення за видами економічної діяльності подано у таблиці 1.

За результатами проведеного дослідження, в регіоні продовжується перерозподіл зайнятих за сферами економічної діяльності. Порівняно з 2006р. кількість зайнятих зросла у всіх видах економічної діяльності, крім промисловості, де спостерігалось зменшення на 1,1%. Незважаючи на позитивну динаміку, серед регіонів Ук-

на 1,2%, а порівняно з 1 лютого 2008 р. збільшилась на 22,5%.

Для України показовою є ситуація на ринках праці Європейського союзу. У 2007 році за рівнем зайнятості населення найвищий показник серед країн Європейського союзу мала Данія (77,1%), а найнижчий – Мальта (55,7%). Серед країн колишнього СРСР, що стали членами Свросоюзу, найвищий показник в Естонії (69,4%). Середній показник рівня зайнятості країн Євросоюзу становить 65,4%, що на 0,7% вище, ніж у минулому році і на 6,7% вище, ніж в середньому по Україні (табл. 2).

Порівняння даних вартості робочої сили в Україні з інформацією аналогічного дослідження у країнах ЄС свідчить про подібність структури витрат та водночас значно нижчу її вартість. Так, показник витрат на одного працівника по Україні склав 267 євро (за середньорічним курсом Нацбанку) і був у 10 раз нижчий, ніж в середньому по країнах ЄС (2672 євро), та майже на 1/3 в порівнянні з Росією (379 євро) у 2005 році.

Це означає, що рівень оплати праці, що склався на ринку праці Івано-Франківської об-

**Структура та динаміка офіційної зайнятості населення Івано-Франківщини
за видами економічної діяльності (тис. осіб)***

Види економічної діяльності	Чисельність працюючих у 2006 р.			Чисельність працюючих у 2007 р.		
	усього	в т.ч. наймані	у % до підсумку	усього	в т.ч. наймані	у % до
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	125,9	20,7	6,9	129,9	17,3	24,2
Промисловість	87,5	70,9	24,0	86,5	68,9	16,2
Будівництво	26,5	17,7	5,9	27,1	17,7	5,1
Діяльність готелів та ресторанів	93,3	26,1	8,7	98,7	27,7	18,4
Діяльність транспорту та зв'язку	28,7	20,7	6,9	29,0	21,0	5,4
Фінансова діяльність	6,2	5,9	2,0	7,5	7,2	1,4
Надання послуг підприємцям	17,3	14,2	4,7	18,7	15,4	3,5
Державне управління	21,3	21,3	7,1	21,5	21,5	4,0
Освіта	52,6	52,1	17,0	53,0	52,5	9,9
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	38,6	37,9	13,0	38,7	38,0	7,2
Інші види економічної діяльності	24,4	14,0	4,6	25,1	14,1	4,7
Усього	522,3	301,5	100	535,7	301,3	100,0

ласті, не сприймається працівниками як належний і не приваблює робочу силу. Зростання рівня зайнятості осіб, старших працездатного віку, свідчить також і про недостатній рівень соціального захисту населення. Однак рівень життя населення – це інша проблема, яка потребує окремого дослідження, проте низький рівень оплати праці є однією з основних причин низького рівня зайнятості та економічної активності населення регіону.

IV. Висновки. Івано-Франківщина має перспективи активізації туристичної діяльності, а це, в свою чергу, супроводжуватиметься зростанням зайнятості населення у регіоні. Проте за умов змін форм власності, господарського, податкового законодавства, а також під впливом об'єктивних ринкових трансформацій відбувається зміна суб'єктної структури у на-

ціональній економіці, зокрема у туристичній галузі, що впливає на зміну показників кількості та структури зайнятості населення.

Численні зв'язки туризму з іншими галузями економіки породжують неконтрольовані економічні та соціокультурні ефекти, поширення яких часто перебуває поза сферою контролю суб'єктів господарювання туристичної галузі. Муніципальний менеджмент регулювання розвитку туризму має бути спрямований на мінімізацію негативних і збільшення позитивних результатів функціонування суб'єктів господарювання туристичної галузі.

На часі важливим завданням є, з одного боку, створення сприятливих фінансових умов для започаткування та ведення бізнесу підприємцями-фізичними особами, а з другого – розробка та впровадження державної політики регу-

**Рівень зайнятості населення в Україні та країнах Європейського союзу
(у відсотках до всього населення відповідного віку)**

Територіальні утворення	Все населення						
	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Україна	55,8	56,0	56,2	56,7	57,7	57,9	58,7
Європейський союз	62,4	62,8	62,9	63,3	63,8	64,7	65,4
Австрія	68,5	68,7	68,9	67,8	68,6	70,2	71,4
Бельгія	60,5	59,9	59,6	60,3	61,1	61,0	62,0
Греція	56,5	57,5	58,7	59,4	60,1	61,0	61,4
Данія	76,3	75,9	75,1	75,7	75,9	77,4	77,1
Естонія	60,4	62,0	62,9	63,0	64,4	68,1	69,4
Ірландія	65,2	65,5	65,5	66,3	67,6	68,6	69,1
Іспанія	56,3	58,5	59,8	61,1	63,3	64,8	65,6
Італія	53,7	55,5	56,1	57,6	57,6	58,4	58,7
Кіпр	65,7	68,6	69,2	68,9	68,5	69,6	71,0
Латвія	57,5	60,4	61,8	62,3	63,3	66,3	ию,л
Литва	59,1	59,9	61,1	61,2	62,6	63,6	64,9
Люксембург	62,7	63,4	62,2	62,5	63,6	63,6	63,6
Мальта	54,2	54,4	54,2	54,0	53,9	54,8	55,7
Нідерланди	72,9	74,4	73,6	73,1	73,2	74,3	76,0
Німеччина	65,6	65,4	65,0	65,0	65,4	67,2	69,4
Польща	55,0	51,5	51,2	51,7	52,8	54,5	57,0
Португалія	68,4	68,8	68,1	67,8	67,5	67,9	67,8
Словаччина	56,8	56,8	57,7	57,0	57,7	59,4	60,7
Словенія	62,8	63,4	62,6	65,3	66,0	66,6	67,8
Великобританія	71,2	71,3	71,5	71,6	71,7	71,5	71,3
Угорщина	56,3	56,2	57,0	56,8	56,9	57,3	57,3
Фінляндія	67,2	68,1	67,7	67,6	68,4	69,3	70,3
Франція	62,1	63,0	63,3	63,1	63,1	63,0	64,6
Чехія	65,0	65,4	64,7	64,2	64,8	65,3	66,1
Швеція	73,0	73,6	72,9	72,1	72,3	73,1	74,2

лювання, яка б унеможливила стимулювання штучної неефективності: зумисну збитковість, штучне подрібнення активів, тонізацію бізнесу, активізацію технології зумисних ліквідацій суб'єктів рекреаційного господарства. Розвиток приватної ініціативи не повинен бути руйнівним для державних, муніципальних, відомчих та інших закладів рекреаційного типу.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку зумовлені інноваційною спрямованістю розвитку туризму, готельного та ресторанного господарств, посиленням конкуренції у цих сферах діяльності, тенденцією до

більш жорсткого контролю за роботою підприємств готельного та ресторанного господарств з боку державних органів в Україні. Необхідність підвищення рівня зайнятості населення в Івано-Франківській області зумовлює потребу професійної підготовки та перепідготовки кадрів для рекреаційного господарства, поєднання у наявних і майбутніх працівників туристичної сфери спеціальних знань з організації надання різних рекреаційних послуг.

Стратегічним напрямом політики зайнятості як на регіональному, так і на державному рівні повинна бути мотивація населення до саморе-

алізації через зайнятість на ринку праці. В контексті сталого розвитку рекреаційного господарства особливо гостро стоїть проблема підготовки фахівців з курортного сервісу: ресурсних – спеціалістах з питань використання природних ресурсів; технологах – організаторах лікувально-оздоровчої діяльності на курортах; курортних туроператорах – фахівцях для роботи на ринку лікувально-оздоровчого туризму (раніше потреба в таких спеціалістах була відсутня, оскільки

функціонувала розподільча система в реалізації путівок); аніматорах – фахівцях з розробки та реалізації програм спілкування і організації дозвілля. Підготовка фахівців за даними напрямками дозволить забезпечити адміністративно-територіальні утворення України фахівцями нової формації, які мають належний освітньо-кваліфікаційний рівень; підвищенню їх професійної та соціальної мобільності, розвитку здібностей щодо проведення інноваційної перебудови рекреаційно-курортного господарства; сприятиме більш ефективному формуванню людського капіталу з урахуванням потреб та запитів сучасного ринку праці.

1. Електронний ресурс Всесвітньої туристичної організації – <http://www.world-tourism.org>.

2. Електронний ресурс Міністерства культури і туризму. – <http://www.tourism.gov.ua>.

3. Електронний ресурс Державного комітету статистики України. – <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

4. Закон України „Про курорти» // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 50. – ст. 435.

5. Закон України „Про зайнятість населення» // Відомості Верховної Ради України, 1991, № 14, ст. 170 (із змінами № 3483-IV (3483-15) від 23.02.2006, ВВР, 2006, № 32, ст. 271).

6. Економічна активність населення України 2007 / Статистичний збірник. – К.: Держкомстат України, 2008. – 224 с. – С. 174-176.

7. Методика формування у 2004-2008 роках вибірових сукупностей для проведення базових вибірових обстежень населення: умов життя домогосподарств, економічної активності населення та сільськогосподарської діяльності населення. – К.: Держкомстат України 2006. – 32 с.

8. Економічна активність населення області 2007 / Головне управління статистики в Івано-Франківській області, 2008. – 106 с. – С. 31-47.

9. Праця Івано-Франківщини 2007. / Головне управління статистики в Івано-Франківській області, 2008. – 338 с. – С. 24-28.

The question of development of resort economy is considered in intercommunication with structural changes at the market of labour, by the problems of the financial providing of employment of population, training of of a particular branch personnels.

УДК 005 95

Шимановська-Діанич Л. М.

НАСТАВНИЦТВО ЯК МЕТОД РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ ОРГАНІЗАЦІЇ

У статті наводяться результати систематизації поглядів науковців на наставництво, як на метод управління персоналу. Шляхом порівняльної характеристики визначені його відмінності від тренінгів, управлінського консультування, коучінгу і психотерапії. Обґрунтовано доцільність формування ринкового підходу до його організації та впровадження в процес управління персоналом організації і, зокрема, його розвитку.

Ключові слова: розвиток, персонал, наставництво, тренінг, управлінське консультування, коучінг, управління, метод

І. Вступ. Питання ефективного, швидкого та повноцінного включення нових співробітників в колектив і роботу та їх подальшого розвитку, були і залишаються актуальними завж-

ди. З цією метою організації використовують як традиційні так і нетрадиційні методи. Наука та практика управління персоналом на сьогоднішній день володіє досить широким арсеналом таких методів. Це і наставництво, і більш сучасні методи, такі як тренінги, управлінське консультування та коучінг. Іноді ці методи ототожнюють, хоча більш глибокий аналіз їх сутності дає підстави говорити про відмінності, як у плані цілей, завдань та змісту, так і стосовно підходів до їх організації, впровадження, забезпечення та включення в загальну систему методів управління як організацією в цілому так і її персоналом.

Досвід практичної діяльності як зарубіжних компаній так і вітчизняних організацій та підприємств у сфері управління розвитком персоналу свідчить про те, що незважаючи на популярність та своєрідну «моду» на тренінги та